

Suomi, Venäjä ja kansainvälinen yhteistyö

Opetusministeriön toimintaohjelma 2003-2007

Opetusministeriön julkaisuja 2003:15

сотрудничество

сотрудничество

Suomi, Venäjä ja kansainvälinen yhteistyö

Opetusministeriön toimintaohjelma 2003-2007

Opetusministeriön julkaisuja 2003:15

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

Opetusministeriö
Meritullinkatu 10,
PL 29, 00023 Valtioneuvosto
<http://www.minedu.fi>

Taitto: Teija Metsänperä, opetusministeriö

<http://www.minedu.fi/julkaisut/hallinto>
Vammalan Kirjapaino Oy, 2003

ISBN 952-442-475-4 (PDF 952-442-375-8)
ISSN 1458-8110

Opetusministeriön julkaisuja 2003:15

Sisältö

Esipuhe	4
Tiivistelmä	7
Lähtökohdat	8
Ohjelman toimintakokonaisuudet	
Ajantasainen tietopohja ja kansallinen Venäjä-tietopalvelun portaali	10
Tutkimus ja tutkijankoulutus	11
Koulutus	12
Tutkijoiden, opettajien ja opiskelijoiden liikkuvuus ja kulttuurivaihdon edellytykset	13
Venäjän kieli ja kulttuuri	14
Kulttuuriyhteistyö	15
Tietoyhteiskunta ja sisältötuotanto	16
Nuoriso ja nuorisotyö	17
Liikunta	18
Euroopan unionin ohjelmien mahdollistama yhteistyö	19
Pohjoinen ulottuvuus ja lähialueyhteistyö	20
Yhteistyön sopimus pohjaisuus	21
Rahoitus	22

Esipuhe

Suomen osaamiseen perustuva kansallinen kehitysstrategia korostaa kansainvälistymisen vahvistamista kilpailukyvyn turvaajana. Osana tätä kehityslinjaa Venäjän tuntemus ja kansainvälinen yhteistyö Venäjän kanssa on Suomen kannalta yksi tulevaisuuden vahvuusalue.

Opetusministeriön hallinnonalan Venäjä-yhteistyöllä on pitkät perinteet kulttuurin, koulutuksen ja tutkimuksen alalla. Suomalaista Venäjän tuntemusta ja eri aloilla kehittynyttä yhteistyön toimivaa perinnettä arvostetaan myös kansainvälisessä yhteistyössä.

Toimenpiteisiin tutkimuksen, koulutuksen ja kulttuurin sektorilla vaikuttavat ennen muuta Euroopan ja Venäjän uudet kehityslinjat. Ajankohtaisimpia ja merkittävimpiä tekijöitä ovat Euroopan unionin (EU) laajentuminen ja Pohjoisen ulottuvuuden politiikka, Itämeren alueen muutokset, Pietarin läheisyys ja rajat ylittävän yhteistyön kehitys koko Luoteis-Venäjän alueella.

Opetusministeriön uusi Venäjä-toimintaohjelma 2003–2007 jatkaa vuoden 1996 toimintaohjelman tulosten tarkasteluun ja siihen liittyvien Suomen Akatemian ja Korkeakoulujen arviointineuvoston toteuttamiin arviointeihin perustuen kehitystoiminnan suuntaamista jatkossa Venäjää koskevan asiantuntemuksen ja kansainvälistymisen vahvistamiseen. Työryhmä on arvioinut ohjelmansa taustaksi Venäjän nykytilannetta, kansainvälisen toimintaympäristön muutosta suhteessa Venäjään ja arvioinut sen vaikutuksia Suomen asemaan.

Venäjä-toimintaohjelmaan vuosille 2003–2007 liittyy sihteeristön kokoama taustamuistio, opetusministeriön kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osaston laatima Venäjä-yhteistyön kartoitus vuodelta 2002 ja Aleksanteri-instituutin taustaselvitykset Suomen ja Luoteis-Venäjän koulutus- ja tutkimusyhteistyöstä ja Venäjä-tietopalvelutoiminnan tarpeesta sekä kansallisen Venäjä-portaalin toteuttamisesta.

Ohjelmatyöryhmän puheenjohtajana toimi kansliapäällikkö Markku Linna ja jäseninä ylijoh-
taja Arvo Jäppinen, ylijoh-
taja Kalevi Kivistö, hallintojohtaja Håkan Mattlin, johtaja Kristian
Slotte, neuvotteleva virkamies Paula Tuomikoski ja hänen tilallaan 1.1.2003 alkaen neuvottele-
va virkamies Ollis Saarela, ja ylitarkastaja Sirkka-Leena Hörkkö opetusministeriöstä, kansainvä-
listen asioiden päällikkö Raija Hattula Suomen Akatemiasta, johtaja Markku Kivinen Helsin-
gin yliopistosta ja johtaja Ulla Ekberg Kansainvälisen henkilövaihdon keskukselta. Työryhmän
pääsihteerinä toimi ylitarkastaja Sirkka-Leena Hörkkö ja sihteerinä projektipäällikkö Maija
Lummepuro Helsingin yliopiston Aleksanteri-instituutista.

Opetusministeriö toteuttaa Venäjä-toimintaohjelmaa osana strategista kehittämistä tulosoh-
jausta käyttäen.

Helsingissä 21.1.2003

Markku Linna
Kansliapäällikkö

Tiivistelmä

Opetusministeriön toimintaohjelmatyössä vuosille 2003–2007 esitetään ehdotukset toimintakokonaisuuksiksi, joilla jatketaan opetusministeriön Venäjää koskevan opetuksen ja tutkimuksen tavoiteohjelman 1996 ja kulttuurisektorilla toteutetun Venäjä-ohjelman tulosten arviointeihin perustuvaa kehittämistä.

Toimintaohjelma perustuu kansainvälisen toimintaympäristön muutosta arvioivaan näkemykseen suhteessa Venäjään ja arvioon sen vaikutuksista Suomen asemaan ja tarvittaviin toimepiteisiin tutkimuksen, koulutuksen ja kulttuurin sektorilla.

Ohjelmakokonaisuus kattaa opetusministeriön koko toimialan ja priorisoi opetusministeriön tavoitteet Venäjän tuntemuksen ja Venäjä-yhteistyön alalla. Ohjelman 13 toimintakokonaisuutta painottavat eri toimintasektoreiden yhteistyön vahvistamista Venäjän kanssa ja toiminnan kohdentamista myös siten, että kansallinen Venäjän tuntemus lisääntyy. Toimintakokonaisuudet painottuvat tutkimukseen ja tutkijankoulutukseen, peruskoulutukseen, venäjän kielen asemaan, liikkuvuuteen ja henkilövaihtoon, kulttuuriyhteistyöhön, nuoriosotyöhön ja liikuntaan. Toimenpidekokonaisuuksien ulottuvuutena on tarkasteltu Euroopan unionin ohjelmien mahdollistamaa yhteistyötä ja Pohjoisen ulottuvuuden ja lähialueyhteistyön kehitysnäkymiä.

Opetusministeriö toteuttaa Venäjä-ohjelmaa osana strategista kehittämistä tulosohjausta käyttäen.

Lähtökohdat

Venäjä on Suomelle korkeatasoisen koulutuksen ja tutkimuksen sekä runsaan ja arvokkaan kulttuurin maana yksi keskeisimmistä yhteistyökumppaneista. Venäjällä on Suomelle kansainvälistymiskehityksessä erityinen asema ja painoarvo myös siksi, että se on Suomen naapurimaa ja Euroopan unionille ylivoimaisesti tärkein itäeurooppalainen naapurimaa.

Toimintaohjelman yleinen tavoite on jatkaa Suomen aseman vahvistamista laaja-alaisen, korkeatasoisen ja kansainvälisesti kiinnostavan Venäjän tuntemuksen ja tietotaidon maana, joka harjoittaa laajaa, kansainvälisesti korkeatasoista tutkimus-, koulutus- ja kulttuuriyhteistyötä Venäjän kanssa.

EU:n Pohjoisen ulottuvuuden politiikka muodostaa toimintaohjelmalle ja sen tavoitteiden toteuttamiselle yhden keskeisen viitekehyksen.

Toimintaohjelman toimenpidekokonaisuuksissa priorisoidaan opetusministeriön tavoitteet Venäjän tuntemuksen ja Venäjä-yhteistyön alalla.

- Venäjän tuntemuksen lisääminen ja kansainvälinen yhteistyö Venäjän kanssa on opetusministeriön hallinnonalalla tärkeä painoala.
- Kiinnostus Venäjä-yhteistyöhön kasvaa Euroopassa ja samoin Venäjä on aktiivinen osapuoli läntisen yhteistyön piirissä. Kansainvälisiin haasteisiin vastaaminen Venäjä-yhteistyössä edellyttää opetusministeriöltä ja sen hallinnonalan toimijoilta strategisesti hyvin suunnattuja toimenpiteitä, jotka perustuvat korkeatasoiseen asiantuntemukseen ja ajankohtaiseen tietoon Venäjän kehityksestä.
- Opetusministeriö pitää tärkeänä Venäjä-yhteistyössä inhimillisten voimavarojen pitkäjänteistä kasvattamista tutkimus-, koulutus- ja kulttuuriyhteistyössä.

- Yhteistyön suuntaamisessa toiminnan lähtökohdaksi otetaan korkea laatu. Koulutus- ja tutkimusyhteistyön laadun turvaaminen tapahtuu tieteellisten sisältöjen ja opetuksen arviointien perusteella. Kulttuuriyhteistyön sekä nuoriso- ja liikunta-alan yhteistyön laatua voidaan arvioida yhtäältä kulttuurisen merkityksen ja toisaalta hankkeiden kansalaisyhteiskunnan kehittämistä koskevien vaikutusten perusteella.
- Suomen Venäjä-osaamisen kansainvälistä näkyvyyttä parannetaan ja kahdenvälisen yhteistyön rinnalla vahvistetaan monenkeskistä yhteistyötä, jossa painotetaan erityisesti Keski- ja Itä-Euroopan maiden osallistumista.
- Venäjän tuntemusta Suomessa tulee lisätä myös siksi, että Venäjä eroaa yhteiskunnaltaan ja kulttuuriltaan selvästi muista naapurimaistamme eikä Venäjän oloja tunneta Suomessa riittävästi. Yhteistyön vastavuoroisuus edellyttää, että Suomen tuntemusta ja yleisemminkin Euroopan unionin kehitystä ja toimintaa koskevaa tietoa ja osaamista välitetään Venäjälle.
- Opetusministeriö pitää tärkeänä, että Venäjällä asuvien suomalais-ugrialaisten kansojen tutkimusta sekä kulttuuriyhteistyötä jatketaan ja sivistyksellisiä yhteyksiä Suomeen kasvatetaan nykytasosta. Erityisen sukukansaohjelman avulla tuetaan ennen kaikkea Venäjän suomensukuisten kielten ja kulttuurien säilymistä ja elpymistä.
- Perusedellytys yhteistyön tulokselliselle kehittämiselle on Venäjän kehityksen seuraaminen opetusministeriön toimialalla, avoin tietojenvaihto ja keskinäisen tiedonvälityksen kehittäminen luomalla kansallinen tietopalveluyhteistyö.
- Maantieteellisen sijaintinsa vuoksi ja kansallisten prioriteettien mukaan opetusministeriön hallinnon-alalla tulee erityisesti kehittää yhteistyötä Luoteis-Venäjän alueiden kanssa. Pietari ja Moskova kulttuurin, koulutuksen ja tieteen keskuksina ovat erityisen merkittäviä yhteistyön kehitykselle.
- Rajat ylittävää osaamista on tarpeen kehittää Suomen ja Venäjän alueellisen yhteistyön painoalana.

Ohjelman toimintakokonaisuudet

Ajantasainen tietopohja ja kansallinen Venäjä-tietopalvelun portaali

Toiminnan suuntaamiseksi on tärkeää, että käytettävissä on ajantasaista tietoa Venäjän kehityksestä, vaikutuksesta Suomeen ja opetusministeriön toimialaan. Lisäksi on tärkeää, että käytettävissä on riittävät edellytykset sekä venäläisen tiede- ja korkeakoulupolitiikan, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan että hallinnon seuraamiseen. Muuttuvien tilanteiden perusteella on pystyttävä joustavasti muuttamaan linjauksia ja luomaan edellytyksiä uusien toimintatapojen kehittämiselle. Tätä ei voida saavuttaa ilman hyvää ja ajantasaista tietopohjaa.

Venäjää ja Itä-Eurooppaa koskevan tiedon tuottamisen ja välittämisen käytännön toimenpiteenä tulee luoda valtakunnallinen Venäjä-tiedon ja tietopalveluiden portaali. Eri organisaatioiden palveluiden kokoaminen yhden sivuston kautta saavutettavaksi tukee parhaiten erilaisten käyttäjäryhmien Venäjään kohdistuvia tiedontarpeita. Kansallinen Venäjä-tietopalvelu on jo osa Helsingin yliopiston Aleksanteri-instituutin toimintaa. Kansallisen Venäjä-portaalin kehittämistä varten sopii instituutin tehtävään suunniteltavaksi ja toteutettavaksi yhteistyössä muiden keskeisten Venäjä-asiantuntijatahojen kanssa.

- Helsingin yliopiston Aleksanteri-instituutti seuraa Venäjän taloudellista, poliittista ja hallinnollista kehitystä sekä venäläisten yliopistojen ja tutkimuslaitosten toimintaedellytyksiä.
- Kansainvälisen henkilövaihdon keskus (Centre for International Mobility, CIMO) seuraa opiskelija-, opettaja- ja harjoittelijavaihdon sekä koulutuksen kansainvälistymisen edellytysten kehittymistä Venäjällä.
- Venäjän ja Itä-Euroopan instituutti seuraa erityisesti kulttuurialan kehittymistä kirjasto- ja tietopalvelunsa avulla. Instituutti harjoittaa alansa tiedotus- ja julkaisu toimintaa sekä tarjoaa asiantuntijapalveluja toimialallaan.
- Viranomaisten välisessä yhteistyössä kehitetään yhteydenpitoa ja avointa tiedonvälitystä sekä hyödynnetään informaatioteknologian tarjoamia mahdollisuuksia.
- Venäjä-portaalin suunnitteluvaihe käynnistetään vuoden 2003 keväällä. Suunnittelutyötä varten opetusministeriö asettaa asiantuntijaryhmän valmistelemaan vuoden loppuun mennessä yhteistyössä hallinnonalan toimijoiden kanssa yksityiskohtaisen toteutussuunnitelman Venäjä-portaalille.

Tutkimus ja tutkijankoulutus

Tutkimuksen kehityksen kannalta on tärkeää, että tutkimusyhteistyö Venäjän kanssa on laajaa ja vahvistuu. Korkeatasoinen ja 90-luvulla kansainvälistynyt venäläinen huippuosaaminen tulisi saada tehokkaasti suomalaisten yliopistojen ja tutkimuslaitosten yhteistyön piiriin.

Suomessa ja Venäjällä on tavoitteeksi asetettu tutkijankoulutuksen ja nuorten tutkijoiden uran edellytysten parantaminen ja uusien tohtoreiden kiinnittämistä tutkimusvirkoihin tai -ryhmiin sekä sijoittumista muuhun työelämään halutaan tukea. Ensiarvoisen tärkeää sekä Suomen että Venäjän ilmaisemien tavoitteiden kannalta on, että alan tutkijankoulutus on riittävän laajaa ja monitieteistä.

Tavoitteena on, että Suomen Venäjän tutkimus ja asiantuntijuus on eurooppalaisen asiantuntemuksen eturivissä. Tämä edellyttää alan johdonmukaista kehittämistä sekä tieteellisen tason että resurssoinnin osalta.

Venäjä-tutkimuksen edistämisen tarve on Suomen Akatemian teettämän Venäjän ja Itä-Euroopan tutkimusohjelman kansainvälisen arvioinnin perusteella edelleen ajankohtainen. Suomalaisen Venäjä-tutkimuksen taso arvioitiin korkeaksi, mutta edelleenkin liian ohueksi. Tutkimuksen kansainvälistä näkyvyyttä ja hyödynnettävyyttä ei myöskään pidetty riittävänä.

Suomen Akatemia painottaa Venäjä-tutkimuksen tärkeyttä toiminnassaan ja käynnistää alalle monitieteisen tutkimusohjelman vuonna 2003. Tutkimusyhteistyö ja venäläisten tutkijoiden asiantuntemuksen hyödyntäminen tieteellisissä arvioinneissa painottuu Akatemian kansainvälistymistrategiassa.

Venäjän politiikan, talouden ja hallinnon sekä oikeusjärjestelmän ja lainkäytön tilaan kohdentuvaa tutkimusta tulisi vahvistaa. Ympäristökysymysten ratkaise-

miseen ja kestävää kehitystä edistävään osaamiseen tulisi voimakkaasti panostaa. Ajankohtaisia tutkimustarpeita on noussut esille myös terveydellisten ja sosiaalisten olojen pahenevista ongelmista. Kulttuurin ja yhteiskunnan tila ja kansalaisyhteiskunnan muotoutuminen ovat tärkeitä tutkimuskohteita Venäjällä.

- Suomen ja Venäjän välistä tutkimusyhteistyötä tulee tukea monipuolisesti, sen esteitä tulee poistaa ja uusien tutkimusryhmien syntymistä tulee edistää.
- Suomen Akatemian tulisi osoittaa rahoitusta tutkijoita kiinnostavien tutkimusaiheiden piirissä toimivien korkeatasoisten venäläisten professoreiden kutsumiseksi Suomeen 1–2 lukuvuoden ajaksi. Heidän tehtäviinsä kuuluisi tehdä tutkimusta ja antaa tutkijankoulutusta Suomen yliopistoissa.
- Venäjää koskevan asiantuntijuuden kasvun perustaa tuetaan Helsingin yliopiston Aleksanteri-instituutin valtakunnallisen Venäjän ja Itä-Euroopan tutkijakoulun toiminnalla. Tutkijakoulun toiminnassa otetaan huomioon muiden tutkijakoulujen alalla olevat Venäjään liittyvät teemalliset yhtymäkohdat ja käytetään jatkokoulutuksessa hyväksi yhteistyön mahdollisuuksia. Yhteistyöverkosto laajennetaan Pohjoismaihin.
- Laajenevan Venäjä-tutkimuksen laadun kehittämiseksi ja kasvavan asiantuntemuksen hyödyntämiseksi Aleksanteri-instituutin voimavaroja lisätään.
- Suomen Akatemian uusi monitieteinen tutkimusohjelma tarjoaa ajankohtaisen mahdollisuuden tutkia Venäjän kehitystä ja hallintokulttuuria. Opetusministeriön hallinnonalan näkökulmasta ohjelmaan on tärkeää sisällyttää myös Luoteis-Venäjän ihmisten voimavarojen kasvun ja tietoyhteiskuntakehityksen edellytyksiä selvittävää tutkimusta.

Koulutus

Tavoitteena on, että Suomessa tarjotaan korkealaatuisia Venäjää koskevia korkeakouluopintoja ja korkeatasoinen yhteistyö koulutusjärjestelmän eri tasoilla on vakiintunutta. Venäjän tuntemuksen ja asiantuntijuuden edistäminen on osa työllisyyden, yritystoiminnan ja talouden alueellisen kasvun turvaamista ja kansallista kilpailukykyä. Opetushallituksen Venäjä-Suomi -ohjelma toisella asteella ja ammatillisen koulutuksen verkostojen vahvistaminen ovat toiminnan koordinoinnin ja kehityksen kannalta jatkossakin tärkeitä.

Korkeakoulutuksen kansainvälisen toiminnan strategiassa on asetettu tavoitteeksi, että Suomessa on 10 000–15 000 ulkomaisen tutkintoa suorittavan korkeakouluopiskelijan yhteisö ja että korkeakouluopiskelijoiden vaihdon vuosivolyymi on 28 000 henkilöä. Pohjois- ja Itä-Suomen korkeakouluissa on toimintaa alettu jo suunnata siten, että venäläisten opiskelijoiden rekrytointia korkeakouluihin lisättäisiin.

Strategia korostaa suomalaisen korkeakoulutuksen markkinointia yhtenä koulutuksen kilpailukyvyn turvaamisen toimenpiteenä. Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO on saanut tehtäväkseen laatia yhdessä korkeakoulujen kanssa markkinointistrategian, jonka ensivaiheessa valmistellaan yhteistyön lisäämistä Venäjän kanssa.

Suomessa tarjottavan Venäjää koskevan koulutuksen panostusta on lisätty yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa verkostoitumalla ja yhteistyötä vahvistamalla. Laajan ja hajallaan olevan korkeakouluverkon toimipisteiden omaa toimintaa on voitu tehostaa ja tuottaa toimintaan merkittävää lisäarvoa yhteistyöllä ja koordinaatiolla. Yliopistojen omissa virkarakenteissa ei kuitenkaan vielä ole Venäjä-tutkimukseen määriteltyjä professuureja tai lehtoraatteja.

- Yliopistojen välistä yhteistyötä ja Venäjä-osaamista kehitetään tulossopimuskaudella 2004–2006 valtakunnallisena ohjelmalla kohdentaen rahoitusta yliopistojen erityisiä vahvuuksia ja profiloitumista edistäviin hankkeisiin sekä Helsingin yliopiston Aleksanteri-instituutin toimintaan. Yliopistot voivat perustaa tällä erillisrahoituksella vaihtuva-alaisia ja määräaikaista opetusvirkoja, jotka vahvistavat valtakunnallisen verkoston toiminnan pohjaa.
- Selvitetään mahdollisuudet Itä-Suomen yliopistojen profiileihin sopivan rajat ylittävän yliopistoverkoston (Cross Border University) perustamiseksi ensisijaisesti Pietarin ja Petroskoin yliopistojen kanssa.
- Venäjän ja Itä-Euroopan valtakunnallista maisterikoulutoimintaa jatketaan ja sen asema ja toimintamalli vakiinnutetaan. Maisterikoulun opetusjärjestelyjä uudistetaan siten, että niitä lähennetään jäsenyliopistojen pääaineopetukseen. Opetussuunnitelmissa otetaan huomioon soveltuminen uuteen kaksiportaiseen tutkintorakenteeseen, jonka toimeenpanoa yliopistoissa valmistellaan vuoteen 2005.
- Sekä tohtorikoulutuksessa että maisterikoulussa vahvistetaan vertailevan tiedon osuutta. Itä-Eurooppa ja Venäjä asetetaan osaksi laajempaa ja uudelleen muotoutuvaa eurooppalaista kokonaisuutta.
- Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen opiskelija-valinnoissa lisätään venäläisten ja Itä-Euroopan maiden opiskelijoiden sisäänottoa. Virtuaali-opetusta kehitetään kansainvälistymisen edistämiseksi.
- Ammattikorkeakoulujen Venäjä-opintoja ja Pohjoisen ulottuvuuden verkoston yhteistyötä vahvistetaan ja monipuolistetaan.
- Itä-Suomen ammattikorkeakoulujen Venäjä-yhteistyötä ja profiloitumista Venäjä-osaajina vahvistetaan etenkin liiketalouden, matkailun ja vientirakentamisen aloilla.
- Ammattikorkeakoulut jatkavat vieraskielisten koulutusohjelmien ja yliopistot maisteriohjelmien kehittämistä siten, että ne tarjoavat hyvän opiskeluympäristön myös venäläisille tutkinto-opiskelijoille.
- Venäläisten maahanmuuttajien mahdollisuuksia päästä tutkintotavoitteiseen koulutukseen Suomessa parannetaan. Tehostetaan maahanmuuttajille soveltuvaa aikuiskoulutusta sekä opintoneuvontaa. Venäläisille maahanmuuttajille suunnattua äidinkielen ja suomen ja ruotsin kielen opetuksen kehittämistä jatketaan ja tarjontaa laajennetaan.

Tutkijoiden, opettajien ja opiskelijoiden liikkuvuus ja kulttuurivaihdon edellytykset

Liikkuvuuden tukeminen perustuu pääasiassa Suomen Akatemian rahoitukseen ja Kansainvälisen henkilövaihdon keskuksen vaihto-ohjelmiin. Liikkuvuuden tueksi korkeakoulut ovat solmineet kahdenvälisiä sopimuksia venäläisten yliopistojen kanssa.

Suomen Akatemia rahoittaa tutkimushankkeissa ja tutkimusohjelmissa venäläisten tutkijoiden työskentelyä Suomessa ja suomalaisten tutkijoiden työskentelyä Venäjällä. Tämän lisäksi Akatemia tukee liikkuvuutta myöntämällä tutkijanvaihtoapurahoja sekä erityistä määrärahaa venäläisten tutkijoiden kutsumiseksi Suomeen.

Kansainvälisen henkilövaihdon keskuksen toiminnassa on panostettu viime vuosina Venäjälle tapahtuvaan kansainvälistymiseen opiskelija- ja harjoittelijavaihdossa. Vaihto-ohjelma FIRST on tuottanut hyviä tuloksia ja sen jatkamista tuetaan edelleen. Kansainvälisen henkilövaihdon keskuksella on myös jatko-opiskelijoiden vaihtoa tukeva CIMO Fellowship-ohjelma.

Suomalaisten opiskelijoiden kiinnostus opiskelijavaihtoon Venäjälle on ollut vähäinen. Siihen on useita syitä, joista merkittävimmät kielitaitoon liittyviä.

Suomalaisten venäjän kielen taito on vähäistä ja vieras-kielinen opetus venäläisissä korkeakouluissa on lähes olematonta. Myös epävarmuus opiskeluolosuhteista, viisumivaikeuksista ja mahdollisten opintojen hyväksilukemisesta estää liikkuvuutta.

- Suomen ja Venäjän välistä liikkuvuutta tulee tukea monipuolisesti, sitä tulee helpottaa ja lisätä. Liikkuvuuden esteiden poistamiseksi tarvitaan entistä tehokkaampaa eri ministeriöiden ja eri toimijoiden, kuten vero-, sosiaali- ja terveys- sekä maahantuloviranomaisten välistä yhteistyötä. Selvitetään opiskelijoiden, tutkijoiden ja kulttuuri- ja nuorisovaihtoon osallistuvien henkilöiden viisumiongelmien ratkaisumahdollisuudet.
- Korkeakoulujen välistä liikkuvuutta lisätään kaikilla tasoilla, tutkijoiden, opettajien, opiskelijoiden ja korkeakoulujen muun henkilökunnan kesken. Opiskelijaliikkuvuuden edistämiseksi CIMOn FIRST-ohjelma on osoittautunut toimivaksi välineeksi. Ohjelman volyyymia kasvatetaan ja sen toimintoja kehitetään monipuoliseksi korkeakoulutuksen

yhteistyöohjelmaksi. Ohjelmaan liitetään opettaja-vaihto- ja intensiivikurssitoimintoja. Etsitään kannustimia suomalaisten opiskelijoiden kiinnostuksen lisäämiseksi opiskeluun Venäjällä, esim. tarjoamalla venäjän kielen intensiivikursseja ja parempia stipendinsaantimahdollisuuksia nousevien elinkustannusten kattamiseksi.

- Korkeakoulujen kahdenvälisin sopimuksin yhteistyökorkeakoulujen kanssa tuetaan erityisesti opiskelija-, tutkija-, opettaja- ja hallintohenkilöstön vaihtoa.
- Tutkijankoulutuksessa lisätään venäläisten jatko-opiskelijoiden määrää Suomessa. Selvitetään mahdollisuudet varata erityisrahoitusta nuorten venäläisten tutkijoiden ja tutkijakoulutettavien työskentelyjaksoja varten Suomen valtakunnallisissa tutkijakouluissa ja vastaavasti tuetaan nuorten suomalaisten tutkijakoulutettavien mahdollisuuksia työskennellä Venäjällä.
- Tavoitteena on venäläisten jatko-opiskelijoiden tohtorintutkinnon suorittaminen Suomessa ja nuorten tutkijoiden tai tutkijakoulutettavien

sijoittuminen suomalaisiin tutkimusryhmiin ja tutkimuskontaktien luominen.

- Kulttuurivaihdon edellytyksiä vahvistetaan ja kulttuurialan toimijoiden keskinäistä vuorovaikutusta rohkaistaan. Toiminnan monipuolistamiseen kiinnitetään huomiota ja yhteistyötä tehdään taidekorkeakoulujen ja -oppilaitosten kanssa.

Venäjän kieli ja kulttuuri

Venäjää puhutaan Euroopassa äidinkielenä enemmän kuin mitään muuta kieltä. Venäjä on Suomessa puhuttu historiallinen vähemmistökieli. Tarve venäjän kielen ja kulttuurin opiskelun lisäämiseen Suomessa on edelleen suuri. Kielen ja kulttuurin tuntemus on yksi keskeisimmistä yhteistyön perusedellytyksistä. Suomen kieltä ja venäjää opiskellaan vastavuoroisesti rajan molemmin puolin, mikä ei ole Euroopassa niinkään tavallista, joskin Euroopan unionin ja Euroopan neuvoston asettamien tavoitteiden mukaista.

- Opetusministeriö, Opetushallitus, korkeakoulut ja muut oppilaitokset tehostavat venäjän kielen ja kulttuurin opiskelua.
- Yliopistojen venäjän kielen ja kulttuurin pääaineopiskelun ohjausta ja opintojen edistymisen seuranta lisätään tuloksellisuuden parantamiseksi. Kielenopetusta ja tutkintojen tavoitteita kehitetään vastaamaan paremmin työelämän tarpeita. Opetusohjelmat uudistetaan ja mitoitetaan uudelleen yliopistoissa vuodesta 2005 käyttöön otettavan kaksiportaisen tutkintorakenteen toimeenpanon mukaisesti. Korkeakoulujen arviointineuvoston vuonna 2000 valmistuneen Slavistiikan ja baltologian arvioinnin suositukset hyödynnetään.
- Yliopistojen venäjän kielen laitosten tutkintovaatimuksiin kuuluva Venäjällä toteutettava aineopintokokonaisuus vakiinnutetaan yhteistyöhankkeena. Hankkeen resurssit ja käytännön hoitaminen keskitetään Helsingin yliopiston Aleksanteri-instituuttiin.

Kulttuuri- yhteistyö

Venäjä on venäläisen valtakulttuurinsa ohella monikulttuurinen maa, jossa on monia etnisiä, alueellisia ja alakulttuureja. Venäjän taide- ja kulttuuriperintö on maailmanlaajuisesti kiinnostava ja houkutteleva kansainvälisillä kulttuurimarkkinoilla. Erityistä hyötyä Suomi saa maantieteellisen sijaintinsa ansiosta Venäjän kulttuurin suurvalta-asemasta. Suomen näkökulmasta myös Pietarin kulttuurimetropolin läheisyys on merkittävä.

Suomen ja Venäjän välinen kulttuurinen vuorovaikutus on viime vuosina lisääntynyt ja suomalaisten kiinnostus yhteistyöhön on kasvussa. Yhteistyön ongelmina koetaan Venäjän kulttuurielämää ja sen toimijoita koskeva tiedon vähäisyys ja puutteellinen kielitaito.

Yhteistyön vahvistumiseen on pyritty vaikuttamaan erityisesti vuonna 2000 käynnistyneellä suomalais-venäläisellä kulttuurifoorumitoiminnalla, jonka tavoitteena on ollut edistää kulttuuritoimijoiden suoria yhteistyöyhteyksiä.

- Kulttuurialalla Suomen ja Venäjän välisessä yhteistyössä ajankohtaista on kulttuuriperinnön ja kulttuuriympäristön säilyttämiseen sekä kulttuuriteollisuuden ja kulttuurimatkailun kehittämiseen painottuva toiminta.
- Kulttuurisektorilla valmistellaan opetusministeriön ja kulttuurilaitosten ja -toimijoiden yhteiseen näkemykseen perustuva kulttuuri- ja taidealan toiminnan ohjelma Venäjä-yhteistyöhön.
- Kulttuuriyhteistyön edellytyksiä parannetaan ja rohkaistaan toimijoita suoriin yhteyksiin. Kulttuurialan toimijoiden ja kulttuurihallinnon yhteistyön tukeminen ja helpottaminen koulutusta ja palveluja kehittäen sekä kahdenvälistä kulttuurivaihtoa arvioiden ja kehittäen on tärkeää.
- Pietari-säätiön ja Suomen Pietarin instituutin toimintaa vahvistetaan.
- Suomalais-venäläisen kulttuurifoorumi-toiminnan ja -partnereiden hankkeiden tuloksellisuutta arvioidaan ja toiminnan kehittämisessä käytetään hyväksi toiminnasta ja tuloksista saatua arviointitietoa. Vuoden 2003 aikana tehdään päätökset toiminnan kehittämisestä ja toiminnan käytännön vastuun siirtämisestä hoidettavaksi opetusministeriön hallinnonalan tai muille toimijoille.
- Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin asemaa ja tehtäviä selkeytetään edelleen uuden valtioneuvoston asetuksen (1100/2001) mukaisesti. Instituuttia kehitetään opetusministeriön asiantuntija- ja palveluysikkönä ja tehtävässä painotetaan Suomessa asuvan venäläisen vähemmistön kulttuuripalvelujen tarjontaa. Instituutin toiminnassa henkilövaihtoon kuuluva toiminta siirretään Kansainvälisen henkilövaihdon keskukselle.

Tietoyhteiskunta ja sisältötuotanto

Sisältötuotanto ja kulttuuriteollisuus ovat yksi maailmantaloudessa nopeasti kasvavista tuotantoaloista. Euroopan unioni pyrkii useilla eri ohjelmillaan vahvistamaan eurooppalaisen IT-alan ja sisältötuotannon kilpailukykyä globaaleilla markkinoilla. Yhtenä esimerkinä EU:n myös Venäjään suuntautuvista ohjelmista on Pohjoisen e-ulottuvuuden (NeDAP) toimintaohjelma, jossa on kuusi toimintalinjaa. Suomi - ja opetusministeriö - on puheenjohtajana yhdessä Saksan kanssa eSkills-toimintalinjassa. Suomi on painottanut tietoyhteiskuntakehityksen merkitystä myös osana Pohjoisen ulottuvuuden toimintaohjelmaa.

Venäjä on asettanut tavoitteekseen tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämisen käynnistämällä kansallisen eRussia-tavoiteohjelman 2001–2010. Internet-sisältöjen tuottaminen ja internetin käyttö laajenee Venäjällä nopeasti. Suomen kannalta on myös tärkeää pystyä koordinoimaan niin Pohjoisen e-ulottuvuuden toiminnot kuin kansallinen tietoyhteiskuntayhteistyö Venäjän omien ohjelmien ja panostusten kanssa.

Myös kulttuuriteollisuuden ja sisältötuotannon merkitys kasvaa. Suomen ja Venäjän välisen sisältötuotantoyhteistyön alalla merkittävää kokemusta on syntynyt mm. dokumenttifilmialalla.

- Suomen ja Venäjän välisen tietoyhteiskuntayhteistyön edellytysten ja rakenteiden kehittämistä jatketaan hyödyntäen verkostomaisia toimintamalleja. Korkeakoulujen yhteistyötä tehostetaan ja edistetään yhteistyörakenteiden syntymistä Venäjän, Pohjoismaiden ja EU-maiden välillä.

Liikunta

Hallitusten välisen yhteistyön avulla pyritään edistämään lasten ja nuorten eettisesti ja kasvatuksellisesti kestäväää liikuntaa, vahvistamaan aikuisväestön ja ikääntyvien terveyttä sekä toimintakykyä liikunnan avulla. Huippu-urheilussa tuetaan eettisen perustan vahvistamista. Vaikka EU:lla ei ole toimivaltaa liikunta-asioissa, EU:n Pohjoisen ulottuvuuden ohjelmaan kytkeytyvä kansalaisyhteiskunnan kehityksen ja hyvinvoinnin edistäminen vastaa myös liikunta-alan lähi-alueyhteistyön tavoitteita.

Kansainvälisen kanssakäymisen ohella korostuu myös alueellinen ja paikallinen kansalaisten ja kansalaisjärjestöjen aloitteellisuus ja vaikuttaminen kansalliseen ja kansainväliseen päätöksentekoon.

Opetusministeriön liikuntayksikön tekemän Venäjä-yhteistyön kartoitus toi esille yhteistyön ongelmia, joiden huomioon ottaminen on toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa tärkeää.

- Jatketaan yhteistyötä Venäjän urheilusta vastaavan valtionkomitean kanssa kahdenvälisen ja monenkeskisten yhteistyömahdollisuuksien kartoittamiseksi. Luodaan edellytyksiä liikunta-alan laitosten ja toimijoiden väliselle suoralle yhteistyölle ottaen huomioon mitä liikunnan kansainvälistä strategiaa valmisteleva työryhmä maaliskuun loppuun esittää.
- Käytännön yhteistyön ongelmiin, hankkeiden hallintaan ja yhteistyömuotoihin sekä kielivaikeuksiin etsitään hyviä käytänteitä ja ratkaisuja.

Euroopan unionin ohjelmien mahdollistama yhteistyö

EU:n ulkosuhdepolitiikassa on lähtökohtana kumppanuus Venäjän kanssa. Kumppanuus- ja yhteistyösopimus (Partnership and Co-operation Agreement PCA) vuodelta 1997 luo perustan EU:n ja Venäjän välisten poliittisten ja taloudellisten suhteiden kehittämiseksi. EU:n Venäjä-strategia valmistui 1999. Päätavoitteet ovat demokratian, oikeusvaltioperiaatteen ja julkisten instituutioiden lujittaminen Venäjällä sekä Venäjän integroiminen yhteiseen Euroopan taloudelliseen ja sosiaaliseen alueeseen. PCA:n ja Venäjä-strategian keskeinen rahoitusinstrumentti on TACIS-ohjelma alaohjelmienä.

EU:n korkeakoulutusta koskevista koulutusohjelmista Venäjä-yhteistyön näkökulmasta TEMPUS III on keskeinen. Ohjelman puitteissa voidaan harjoittaa opintosuunnitelmien (Curriculum Development) ja korkeakoulujen hallinnon (University Management) kehittämiseen tähtäävää yhteistyötä. Ohjelmassa on mahdollisuus toteuttaa Institution Building eli IB-hankkeita myös IVY-maiden kanssa. IB-hankkeiden tarkoituksena on demokratian ja kansalaisyhteiskunnan kehittäminen ja sosioekonomisen järjestelmän vakaannuttaminen.

Yhteisöaloiteohjelmista opetusministeriön koulutus- ja kulttuurialan Venäjä-yhteistyön kannalta merkittävin on INTERREG III. Ohjelma jakaantuu kolmeen osioon, joiden painotukset ovat A-osiossa rajat ylittävä yhteistyö, B-osiossa valtioiden välinen yhteistyö ja C-osiossa alueiden välinen yhteistyö. Opetusministeriö on kansallinen rahoittaja kaikissa A- ja B-ohjelmissa.

EU:n kuudes tutkimuksen puiteohjelma tarjoaa entistä monipuolisemmat mahdollisuudet EU-maiden ja Venäjän välisen tutkimusyhteistyön tukemiseen. Ohjelmassa on osio kolmansien maiden kanssa tehtävää yhteistyötä varten. INTAS-järjestön kautta ohjelmassa

ta kanavoitavalla rahoituksella kohdennetaan Venäjän ja IVY-maiden T&K potentiaalia vakauttaviin tutkimuksen ja tutkimustulosten hyödyntämistä lisääviin toimenpiteisiin.

EU korostaa toiminnassaan Euroopan kulttuurisen identiteetin vahvistamista, liikkuvuutta ja eurooppalaista lisäarvoa. Eurooppalaisessa kulttuuriperinnössä venäläisen kulttuurin osuus on tärkeä.

- EU:n kuudennen tutkimuksen puiteohjelman ja INTASin mahdollisuuksia tulisi hyödyntää Venäjä-yhteistyössä. Tärkeätä on edistää kolmansien maiden osallistumista ohjelmiin.
- TEMPUS-ohjelmaan osallistumista tehostetaan Venäjän maakohtaiset tavoitteet huomioon ottaen osana korkeakoulutusta koskevan yhteistyön kehittämistä.
- Opetusministeriössä tarkistetaan INTERREG III-ohjelman rahoituksen käyttöä koskevat kansalliset periaatteet, joilla selkeytetään projektitoiminnan soveltuvuutta korkeakoulu- ja kulttuurialasekä kansalaisyhteiskuntaa vahvistaviin hankkeisiin.
- INTERREG-ohjelmarahoitus kuten muukin ulkopuolinen rahoitus erityisesti korkeakoulujen koulutus- ja tutkimustoiminnassa käytetään hankkeisiin, jotka ovat opetusministeriön ja korkeakoulujen tulossopimusten ja korkeakoulujen kokonaisstrategioiden tavoitteiden mukaisia ja tukevat opetusministeriön alueohjelman ja alueellisten toimijoiden tavoitteita.
- Rakennerahastoihin ja INTERREG-ohjelmaan liittyvien koordinaatio-ongelmien lisäksi on syytä kiinnittää huomiota myös muiden EU-ohjelmien hyödyntämiseen ja yhteensovittamisen ongelmiin Pohjoisen ulottuvuuden alueella toteutettavissa hankkeissa.

Pohjoinen ulottuvuus ja lähialueyhteistyö

Laadittaessa uutta PU-toimintaohjelmaa 2004–2006 on tärkeää korostaa osaamisen kehittämistä taloudellisen ja alueellisen kilpailukyvyn ja hyvinvoinnin lisäjänä. Kulttuurilla on alueen väestön identiteetin muodostumisen ja sosio-kulttuurisen hyvinvoinnin kannalta keskeinen merkitys.

Yhteistyö mm. sellaisten Suomen ja Venäjän kanssa keskeisten monikansallisten alueellisten neuvostojen, kuten Barentsin euroarktisen neuvoston, Arktisen neuvoston ja Itämeren neuvoston sekä Pohjoismaiden ministerineuvoston kanssa on yhteisiä tavoitteita tukevaa.

Pohjoismaiden neuvostolla on omat yhteistyöverkostonsa Venäjällä. Neuvosto tapaa mm. säännöllisesti Venäjän duuman, liittoneuvoston sekä IVY-maiden parlamentaarisen yleiskokouksen edustajia. Venäläisiä on ollut tarkkailijoina Pohjoismaiden neuvoston istunnoissa. Pohjoismaiden ministerineuvostolla on oma lähialueohjelmansa, jota se rahoittaa.

Ulkoasiainministeriön koordinoima Suomen lähialueyhteistyö ja sen rahoitus tulee Baltian maiden EU-jäsenyyden myötä painottumaan LuoteisVenäjään. Pohjoisen ulottuvuuden uuden toimintaohjelman laadinta on EU:ssa meneillään ja on tärkeää, että ohjelman laadintaan voidaan välittää opetusministeriön Venäjä-toimintaohjelman periaatteita ja toimintakokonaisuuksia.

Opetushallituksen toiminnassa on omaan budjetti-rahautukseen tukeutuen ja osittain UM:n lähialue-rahautuksen turvin vakiintunut merkittävä lähialueyhteistyöulottuvuus.

- Inhimillisten voimavarojen ja osaamispääoman kehittäminen kaipaa edelleen merkittävää panostusta Pohjoisen ulottuvuuden alueella ja sitä tulee korostaa laadittavassa uudessa PU-toimintaohjelmassa samoin kuin kansalais-toiminnan merkitystä.
- Yhteistyötä Venäjällä toimivien eri kansainvälisten tahojen - esim. muut EU-maat, kansainväliset rahoittajat - välillä tulee edelleen tiivistää. Yhteistyötä tulee pyrkiä koordinoimaan ja mahdollisuuksien mukaan kansainvälisiä yhteishankkeita luodaan lisää.
- Opetushallitus jatkaa alueohjelmapohjaista lähialueyhteistyötä keskittyen toisen asteen koulutuksen rakenteisiin ja koulutuksen hyödyntämiseen.
- Osallistutaan Itämeren valtioiden neuvoston, Barentsin euroarktisen neuvoston ja Arktisen neuvoston toimintaan tarjoamalla asiantuntemusta ja osallistamalla priorisoitavien toimintojen ja hankkeiden identifiointiin ja toteuttamiseen ao. alueilla.
- Pohjoismaiden ministerineuvoston lähialueohjelmaa kehitetään ja toimeenpannaan yhdessä muiden Pohjoismaiden kanssa.

Yhteistyön sopimus pohjaisuus

Venäjän kanssa tapahtuvaa yhteistyötä on luonnehtinut laajasti sopimus pohjaisuus. Sopimuksia on solmittu valtioiden välisinä, mutta myös hallinnon eri tasoilla eri organisaatioiden välisinä tahdonilmauksina tehdä yhteistyötä. Varsinaisten, useimmiten puitetyyppisten sopimusten rinnalla on yhteistyöstä sovittu yhteistyöpöytäkirjojen pohjalta.

Opetusministeriön hallinnonalalla valtioiden välinen muodollista yhteistyötä legitimoiva sopimus on kahdenvälinen Venäjän Federaation kanssa solmittu kulttuurisopimus vuodelta 1992 ja lisäksi samalta vuodelta oleva sopimus suhteiden perusteista. Venäjän ja Suomen välillä on voimassa myös vuonna 1992 tehty sopimus tieteen ja teknologian aloilla tapahtuvasta yhteistyöstä, jota varten sopimusosapuolet perustivat TT-yhteistyökomission.

Sopimuksista on koettu käytännössä olevan hyötyä suunniteltaessa ja aloitettaessa uutta yhteistyötä, vaikka niihin ei sisälly yhteistyön toteuttamisen kannalta riittävän yksityiskohtaisia tavoitteita tai rahoitussuunnitelmia.

Tavoitteellisen ja tuloksellisen yhteistyön toteuttamista varten onkin sopimuskäytäntöä kehitetty viime vuosina ohjelma- ja projektipohjaisen toiminnan tai erityistarpeen hoitamiseen. Esimerkkinä hyvästä sopimuskäytännöstä voidaan mainita Suomen Akatemian tieteellisten asiantuntijoiden saamiseksi solmima sopimus Venäjän kanssa, jota ilman systemaattinen asiantuntijoiden löytäminen ei olisi mahdollista.

- Ensisijaiseksi tavoitteeksi asetetaan eri toimijoiden suorien yhteyksien pohjalta kehittyvä yhteistyö, jota tuetaan myös hallinnollisten toimenpiteiden avulla.
- Sopimuskäytäntöjä tulee kehittää joustaviksi ja todellisista tarpeista lähteviksi. Sopimuksia tai vastaavia järjestelyjä tehdään vain silloin, kun niistä on hyötyä molemmille tai erityisistä syistä vain toiselle osapuolelle.
- Sopimusten tekeminen tulee aina arvioida myös ministeriön yleisten kehittämistavoitteiden kannalta.
- Sopimusjärjestelyjen ollessa määräaikaista tai toistaiseksi voimassa olevia, niiden jatkamisen tarve tulee arvioida erikseen. Sopimusjärjestelyjen hoitamisessa sovelletaan kevyitä ja joustavia menetelmiä ja hyödynnetään internet-yhteyksiä.
- Yksittäisiä hankkeita koskeviin sopimuksiin tulee aina sisällyttää hankkeen tavoitteet, aikataulu, vastuutahot ja tehtävät, rahoitusvastuu ja tuloksia koskevat käytännöt.

Rahoitus

Opetusministeriö tukee Venäjä-yhteistyötä eri sektoreidensa toiminta- ja kehittämisrahoista pääasiassa yksittäisinä hankkeina osana muun kansainvälistymisen edistämiseen suunnattua rahoitusta. Tulossopimuksissa on sovittu Venäjä-yhteistyön kehittämistavoitteista ja rahoituksesta korkeakoulujen, Kansainvälisen henkilövaihdon keskuksen ja muiden yksiköiden kanssa. Erillistä Venäjä-yhteistyöhön tai lähialueyhteistyöhön merkittyä rahoitusta ei opetusministeriöllä ole.

Venäjä-yhteistyötä mahdollistavaa projektityyppistä rahoitusta on tarjolla monista Euroopan Unionin ohjelmista. Ongelmana on se, että eri ohjelmien rahoitusta ei ole mahdollista sovittaa juurikaan yhteen niin, että voitaisiin rakentaa monipuolisempia myös venäläisten osallistujien toiminnan kustannuksia kattavia hankekokonaisuuksia. Ohjelmissa tarvittavan vastinrahoituksen puute on rahoituslähteiden hyödyntämisen tehokkuutta vähentävä merkittävä este. Tärkeän INTERREG III-ohjelman vastinrahoitus ei nykyisellään toimi TACIS-ohjelman avulla.

Ulkoministeriön koordinoima lähialueyhteistyö ja sen rahoitus tulee jatkossa Baltian maiden EU-jäsenyyden myötä painottumaan Venäjään. Yhtenä ongelmana on, että valtioneuvoston hyväksymässä lähi-aluestrategiassa ei koulutuksen ja osaamisen ratkaiseva merkitys nouse riittävästi esiin taloudellisen, kulttuurisen ja yhteiskunnallisen kehityksen välineenä.

Ongelma on, että etenkin tutkimusta ja korkeakoulutusta hyödyntävä pitkäjänteinen työ ei sovellu ulkoministeriön määrittelemiin projektityyppeihin. Myöskään kulttuurin kehittämishankkeet eivät ole juurikaan saaneet jalansijaa ao. rahoituksessa. Tätä osoittaa myös opetusministeriön rahoitusosuuden vähäisyys lähialueyhteistyön käyttösuunnitelmissa. Mahdollisuudet omaan lähialuerahoitusbudjettiin opetusministeriössä onkin tärkeää selvittää ja pyrkiä turvaamaan

Venäjä-yhteistyön kehitystä myös strategisesti tärkeiden hankkeiden vastinrahoituksella.

Opetushallituksen lähialueyhteistyötä varten on omaa rahoitusta ja sitä on voitu täydentää ulkoministeriön rahoituksella. On tärkeää, että opetushallituksen lähialueyhteistyöhön on jatkossakin käytettävissä omaa budjettirahoitusta.

Työryhmä pitää tärkeänä lähtökohtana sitä, että toimintaohjelman ehdotusten rahoitus voidaan sisällyttää pääasiassa toimintamenojen rahoituksen perusrakenteisiin. Työryhmä pitää tärkeänä, että opetusministeriössä laaditun korkeakoulutuksen kansainvälistymistä koskevan strategian mukaisia rahoituslisäyksiä kuitenkin saadaan budjettivaroihin. Venäjä-yhteistyön osalta mm. Kansainvälisen henkilövaihdon keskuksen, Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin ja Helsingin yliopiston Aleksanteri instituutin rahoitustasoon tarvitaan lisäystä.

- Opetusministeriö selvittää mahdollisuudet varata lähialueyhteistyöhön myös omia budjettivaroja käytettäväksi strategisesti tärkeiden avainhankkeiden vastinrahoituksena ja täydentämään muita rahoitusinstrumentteja.
- Venäjä-toimintaohjelman toimenpiteiden rahoitusta kohdennetaan yliopistosektorilla toimintamenojen rahoitusmallin periaatteiden pohjalta ja toteutetaan valtakunnallinen Venäjä-ohjelma tulossopimuskaudella 2004–2006.
- Sen lisäksi, että opetusministeriö varautuu kustannuksiin, edellyttää tietopalvelutoiminnan Venäjä-portaalin kehittäminen rahoitusneuvotteluja myös siihen osallistuvien tahojen kesken.

OPETUSMINISTERIŌ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

ISBN 952-442-475-4